

NAJWYŻSZA IZBA KONTROLI
Delegatura w Zielonej Górze

LZG.410.5.3.2024

Pan
st. kapitan Łukasz Januszewicz
Komendant Miejski Państwowej Straży Pożarnej
w Zielonej Górze

Komenda Miejska Państwowej Straży Pożarnej
w Zielonej Górze
ul. Kasprowicza 3/5
65-074 Zielona Góra

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

P/24/030 – Przygotowanie do działań specjalistycznych grup ratowniczych Państwowej Straży Pożarnej

I. Dane identyfikacyjne

Jednostka kontrolowana	Komenda Miejska Państwowej Straży Pożarnej w Zielonej Górze, 65-074 Zielona Góra, ul. Kasprowicza 3/5 (dalej: <i>KM PSP</i> lub <i>komenda</i>).
Kierownik jednostki kontrolowanej	st. kapitan Łukasz Januszewicz, Komendant Miejski Państwowej Straży Pożarnej w Zielonej Górze, od 6 maja 2024 r. ¹ (dalej: <i>komendant</i>).
Zakres przedmiotowy kontroli	<ol style="list-style-type: none">1. Organizacja specjalistycznych grup ratowniczych (dalej również: <i>SGR</i>) w poszczególnych dziedzinach ratownictwa, w tym na czas wprowadzania stanów nadzwyczajnych.2. Stan kadrowy, organizacja szkolenia i kwalifikacje strażaków ratowników SGR.3. Wyposażenie SGR i strażaków ratowników.4. Utrzymywanie przez SGR nominalnej gotowości operacyjnej.5. Sprawowanie przez komendanta nadzoru nad przygotowaniem i funkcjonowaniem SGR.
Okres objęty kontrolą	Od 1 stycznia 2023 r. do dnia zakończenia czynności kontrolnych ² . Kontrolą objęto również dokumenty wytworzone wcześniej, niezbędne dla realizacji celu kontroli.
Podstawa prawna podjęcia kontroli	Art. 2 ust. 1 ustawy z dnia 23 grudnia 1994 r. o Najwyższej Izbie Kontroli ³
Jednostka przeprowadzająca kontrolę	Najwyższa Izba Kontroli Delegatura w Zielonej Górze
Kontrolerzy	<ol style="list-style-type: none">1. Anna Nowakowska, doradca ekonomiczny, upoważnienie do kontroli nr LZG/39/2024 z 8 maja 2024 r.2. Krzysztof Jodko, główny specjalista kontroli państwowej, upoważnienie do kontroli nr LZG/43/2024 z 24 maja 2024 r.

(akta kontroli str. 1-14)

¹ W pozostałym okresie objętym kontrolą, tj. od 1 stycznia 2023 r. funkcję Komendanta Miejskiego PSP w Zielonej Górze pełnili: st. bryg. Piotr Jankowiecki (do 5 stycznia 2024 r.); bryg. Rafał Konieczny (od 6 stycznia 2024 r. do 1 marca 2024 r.); st. kpt. Łukasz Januszewicz (od 2 marca 2024 r. do 3 marca 2024 r.); bryg. Rafał Konieczny (od 4 marca 2024 r. do 11 marca 2024 r.); st. kpt. Łukasz Januszewicz (od 12 marca 2024 r. do 2 maja 2024 r.); st. kpt. Piotr Kowalski (od 3 maja 2024 r. do 5 maja 2024 r.).

² Tj. do 9 sierpnia 2024 r.

³ Dz. U. z 2022 r. poz. 623, dalej: *ustawa o NIK*.

II. Ocena ogólna⁴ kontrolowanej działalności

OCENA OGÓLNA

Najwyższa Izba Kontroli ocenia pozytywnie działania komendanta w zakresie przygotowania do działań specjalistycznych grup ratowniczych Państwowej Straży Pożarnej (dalej: PSP).

Uzasadnienie oceny ogólnej

Wszystkie trzy SGR, funkcjonujące w ramach komendy, prawidłowo przygotowano do realizacji działań ratowniczych.

Ratownikom zapewniono odpowiednie, wynikające z przepisów prawa i potrzeb, wyposażenie⁵, podejmowano również działania celem właściwego ich wyszkolenia. Doskonalenie umiejętności ratowników następowało m.in. w ramach szkoleń oraz licznych ćwiczeń ratowniczych.

Na bieżąco monitorowano gotowość operacyjną wszystkich SGR, a brak jej zapewnienia w I półroczu 2024 r. na poziomie wyznaczonym rozkazem Komendanta Głównego PSP przez jedną z grup⁶, wynikał z przyczyn niezależnych od komendy.

Prawidłowość funkcjonowania SGR potwierdzały inspekcje prowadzone przez Komendę Wojewódzką PSP w Gorzowie Wielkopolskim.

III. Opis ustalonego stanu faktycznego

OBSZAR

1. Regulacje prawne i organizacja funkcjonowania SGR na terenie działania komendy

Opis stanu faktycznego

1.1. Na terenie działania KM PSP⁷ sformowano trzy SGR:

- ratownictwa wodno-nurkowego *Południe* - grupa łączona: na bazie jednostek ratowniczo-gaśniczych (dalej: JRG) dwóch komend: KM PSP w Zielonej Górze (JRG 2) i Komendy Powiatowej w Nowej Soli - nominalny poziom gotowości operacyjnej A⁸ (dalej również: SGRW-N);
- ratownictwa chemiczno-ekologicznego *Zielona Góra* (JRG 1) – poziom A (dalej również: SGRChem);
- ratownictwa wysokościowego *Zielona Góra* (JRG 1) - poziom ABS (dalej również: SGRW).

(akta kontroli str. 15, 26-35, 444)

⁴ Najwyższa Izba Kontroli formułuje ocenę ogólną jako ocenę pozytywną, ocenę negatywną albo ocenę w formie opisowej.

⁵ Analizą objęto wyposażenie grupy ratownictwa wysokościowego i grupy ratownictwa wodno-nurkowego.

⁶ Grupa ratownictwa wysokościowego nie zapewniała poziomu gotowości S (działania z użyciem śmigłowca) z uwagi na brak możliwości odbycia ćwiczeń z użyciem śmigłowca niezbędnych do prowadzenia takich działań.

⁷ Obszar działania KM PSP obejmuje powiat grodzki Zielona Góra i powiat ziemski zielonogórski.

⁸ Oznaczenia literowe gotowości operacyjnej wskazują poziom zdolności danej grupy do realizacji określonych dla danego poziomu zadań poprzez utrzymywanie w gotowości, na każdej zmianie, określonej dla danego poziomu liczby ratowników posiadających odpowiednie kwalifikacje, utrzymywanie w gotowości technicznej określonej liczby i rodzajów pojazdów oraz pozostałego wyposażenia ratowniczego. Litery A, B, C, D oznaczają kolejne poziomy gotowości do realizacji zadań w zakresie ratownictwa specjalistycznego. Litera S oznacza poziom gotowości do realizacji zadań polegających na stosowaniu technik linowych i sprzętu specjalistycznego z pokładu śmigłowca przez ratowników grupy ratownictwa wysokościowego. Poziom ABC-chem oznacza ratowanie mienia i środowiska wodnego poprzez stosowanie technik i czynności z ratownictwa technicznego i chemicznego prowadzonych pod wodą, w wodach, których stopień skażenia uniemożliwia realizację zadań przez grupy gotowości A, AB, ABC. Dodatkowo grupy poszukiwawczo- ratownicze wchodzące w skład grupy poszukiwawczych międzynarodowych USAR Poland (USAR - ang. Urban Search And Rescue) oznacza się literą U. Dla grup sonarowych wyznaczono tylko jeden „stały” poziom gotowości operacyjnej.

Pozostałe specjalności ratownictwa oraz ratownictwo z wyższym poziomem gotowości zapewniały SGR spoza terenu KM PSP. I tak:

- ratownictwo poszukiwawcze: SGPR *Krosno Odrzańskie* (poziom gotowości operacyjnej A); SGPR *Poznań* (ABC);
- ratownictwo chemiczno-ekologiczne: SGRChem *Gorzów* (AB), SGRChem *Poznań* JRG 6 (ABCD);
- ratownictwo techniczne: SGRT *Świebodzin* (AB); SGRT *Poznań* JRG 7 (ABC);
- ratownictwo wodne: SGRW-N *Centrum* (AB); SGRW-N *Poznań-Kościelnia* (ABC); SGRW-N *Wrocław 1 - Legnica 1* (ABC); SGRW-N *Przemysł* (ABC-chem);
- grupa sonarowa: SGS *Poznań*; SGS *Wrocław 1*.

(akta kontroli str. 452-468)

Siły i środki zorganizowanych na terenie komendy wszystkich trzech SGR, zgodnie z rozkazem:

- nr 4 Komendanta Głównego PSP z dnia 9 lutego 2022 r. w sprawie organizacji centralnego odvodu operacyjnego krajowego systemu ratowniczo-gaśniczego, zmienionego rozkazem nr 64 z dnia 29 grudnia 2023 r. (dalej: *rozkaz nr 4 KG PSP*), wchodzi w skład centralnego odvodu operacyjnego;
- nr 4/2023 Lubuskiego Komendanta Wojewódzkiego PSP z dnia 20 stycznia 2023 r. (dalej: *rozkaz nr 4/2023 LKW PSP*) wchodzi w skład Wojewódzkiego Batalionu Centralnego Odvodu Operacyjnego Lubuskiego Komendanta Wojewódzkiego PSP (dalej: *batalion*).

(akta kontroli str. 26-39)

W *Krajowym planie rozwoju sieci jednostek ratownictwa specjalistycznego PSP na lata 2022-2024* zaplanowano rozwój SGRW-N i podwyższenie jej gotowości operacyjnej z poziomu A do AB - w terminie do 31 grudnia 2024 r.

Podwyższenie gotowości operacyjnej do poziomu AB, zgodnie z *Zasadami organizacji ratownictwa wodnego w krajowym systemie ratowniczo-gaśniczym*⁹, wymaga m.in. zapewnienia podjęcia działań ratowniczych przez co najmniej trzech nurków (poziom A: dwóch), w tym jednego z uprawnieniami nurka kierującego pracami podwodnymi (poziom A: niewymagany nurek z ww. uprawnieniami).

Komendant, odnośnie do podjętych działań celem spełnienia do 31 grudnia 2024 r. wymogów gotowości poziomu AB, wyjaśnił: *Zapewnienie gotowości operacyjnej poziomu B wymaga zorganizowania służb w taki sposób, aby na każdej z nich był m.in. nurek z uprawnieniami nurka kierującego pracami podwodnymi. W przypadku SGRW-N konieczne jest zatem, aby w grupie było dziewięć osób - dla realnego utrzymania gotowości na poziomie B (obecnie jest ich sześć). Jedna osoba przechodzi aktualnie szkolenie w ww. zakresie. Problemem jest pozyskanie chętnych do nabycia omawianych uprawnień, z uwagi na ogromną odpowiedzialność kierującego pracami za wszystkich członków grupy, przy jednoczesnym braku możliwości wyróżnienia finansowego takich osób.*

(akta kontroli str. 43-57, 74, 91b, 377-379)

Komenda nie wniosowała do Komendy Wojewódzkiej PSP w Gorzowie Wlkp. (dalej: *KW PSP*) o wprowadzenie odstępstw od *Zasad organizacji poszczególnych*

⁹ Zatwierdzonymi przez Komendę Główną Państwowej Straży Pożarnej (dalej: *KG PSP*) w 2020 r.

ratownictw w krajowym systemie ratowniczo-gaśniczym¹⁰ (dalej: Zasady organizacji poszczególnych SGR).

(akta kontroli str. 16-20)

1.2. W KM PSP nie przeprowadzono odrębnych analiz stopnia zagrożenia na czas stanu wojny/stanu wojennego ani nie ustalano na takie sytuacje zmian organizacyjnych w funkcjonowaniu krajowego systemu ratowniczo-gaśniczego (dalej: *ksrg*) na terenie działania komendy.

Komendant wyjaśnił, że w takim przypadku będą wykorzystane obowiązujące analizy i plany, a wszelkie reakcje na zagrożenia będą bazować na istniejących procedurach i zasobach PSP (potencjał Ochotniczych Straży Pożarnych będzie podlegał ewentualnej mobilizacji).

Kwestie dotyczące podwyższania gotowości operacyjnej (bez uwzględnia innego sposobu organizacji jednostek PSP, w tym SGR, dla stanu wojennego/stanu wojny) regulowały *Zasady podwyższania gotowości operacyjnej*, zatwierdzone przez KG PSP, zgodnie z którymi podwyższona gotowość operacyjna może być wprowadzona w przypadku: 1) wystąpienia lub zwiększonego prawdopodobieństwa wystąpienia katastrofy naturalnej, której skutki mogą zagrozić życiu lub zdrowiu dużej liczby osób, mieniu w wielkich rozmiarach albo środowisku na znacznych obszarach; 2) wystąpienia lub zwiększonego prawdopodobieństwa wystąpienia awarii technicznej, której skutki mogą zagrozić życiu lub zdrowiu dużej liczby osób, mieniu w wielkich rozmiarach albo środowisku na znacznych obszarach, w tym także podczas imprez masowych; 3) wystąpienia i utrzymywania się wzmożonego zagrożenia pożarowego, w tym także podczas imprez masowych.

Wprowadzenie podwyższonej gotowości operacyjnej może polegać na: 1) powołaniu sztabów przez komendantów PSP odpowiednich szczebli; 2) wzmocnieniu obsad stanowisk kierowania PSP przez komendantów PSP odpowiednich szczebli; 3) wprowadzeniu zmiany systemu pełnienia służby dla obsad stanowisk kierowania PSP; 4) przygotowaniu stanowisk kierowania do pracy w zapasowych miejscach pracy; 5) postawieniu w gotowości do bezzwłocznego wyjazdu pododdziałów odwodów operacyjnych lub wybranych grup ratownictwa specjalistycznego; 6) postawieniu w gotowości do bezzwłocznego wyjazdu części lub pełnego stanu osobowego strażaków w służbie kandydackiej oraz strażaków realizujących zadania w szkołach PSP; 7) zapewnieniu całodobowego funkcjonowania komórek organizacyjnych komend i szkół PSP, w zakresie niezbędnym dla sprawnego prowadzenia działań, w tym: obsługi i naprawy sprzętu; 8) zwiększeniu dyspozycyjności strażaków korzystających z czasu wolnego; 9) wstrzymaniu udzielania urlopów osobom niezbędnym do realizacji zadań; 10) odwołaniu z urlopów osobom niezbędnym do realizacji zadań; 11) wprowadzeniu służby w systemie 24 x 24 godz. dla strażaków zatrudnionych w jednostkach organizacyjnych PSP; 12) innych czynnościach służących procesowi utrzymania podwyższonej gotowości operacyjnej.

(akta kontroli str. 16-25)

W komendzie nie planowano wzmocnienia stanu osobowego PSP na czas wojny/stanu wojennego o funkcjonariuszy będących na świadczeniu emerytalnym.

(akta kontroli str. 16-25)

¹⁰ *Zasady organizacji ratownictwa wodnego w krajowym systemie ratowniczo-gaśniczym* - zatwierdzone przez KG PSP w 2020 r.; *Zasady organizacji ratownictwa wysokościowego w krajowym systemie ratowniczo-gaśniczym* (zatwierdzone przez KG PSP w 2020 r., znowelizowane w 2024 r.); *Zasady organizacji ratownictwa chemicznego i ekologicznego w krajowym systemie ratowniczo-gaśniczym* (zatwierdzone przez KG PSP w 2021 r.).

1.3.-1.4. Powiatowy plan ratowniczy sporządzano w każdym roku objętym kontrolą (2023 i 2024).

Obydwa dokumenty zawierały m.in.: 1) wykaz zadań realizowanych przez podmioty ratownicze oraz inne podmioty mogące wspomagać organizację działań ratowniczych; 2) wykaz zadań dla SGR; 3) zbiór zalecanych zasad i procedur ratowniczych wynikających z zadań realizowanych przez podmioty wchodzące w skład ksrg; 4) dane teleadresowe podmiotów wchodzących w skład ksrg i niewchodzących w skład ksrg; 5) graficzne przedstawienie obszarów chronionych i ich opis, tj. elementy wymienione w § 7 ust. 2 rozporządzenia Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji w sprawie szczegółowej organizacji krajowego systemu ratowniczo-gaśniczego¹¹ (dalej: *rozporządzenie w sprawie ksrg*).

(akta kontroli str. 426-471)

Analizy zagrożeń i zabezpieczenia operacyjnego na terenie działania komendy opracowywano w każdym roku objętym kontrolą (2023 i 2024).

W obydwu dokumentach określono m.in. gotowość operacyjną (z podziałem m.in. na dyspozycyjność roczną) w dziedzinach ratownictwa technicznego¹², chemiczno-ekologicznego i medycznego oraz czas przybycia pierwszych i kolejnych SGR celem wyznaczenia dla nich obszarów chronionych.

(akta kontroli str. 392-425)

Każda z trzech funkcjonujących na terenie komendy SGR posiadała aktualny plan organizacyjny i utrzymania stałej gotowości operacyjnej¹³ (dalej: *plan SGR*) oraz pozostałe dokumenty wymagane *Zasadami organizacji poszczególnych SGR*.

W każdym planie SGR określono m.in. zasady alarmowania i dysponowania SGR.

(akta kontroli str. 162,191-192, 194, 210-211, 218, 235-236, 243)

Kwestie współpracy transgranicznej regulowały *Zasady organizacji poszczególnych SGR*, zgodnie z którymi:

- uruchomienie stosownych mechanizmów i procedur związanych z udzielaniem pomocy transgranicznej przez grupy ratownictwa wodnego i chemiczno-ekologicznego, należy do stanowiska kierownika (dalej: *SK*) właściwego komendanta wojewódzkiego PSP, z powiadomieniem SK Komendanta Głównego PSP;
- działania poza granicami kraju przez grupy ratownictwa wysokościowego są realizowane zgodnie z podpisanymi umowami¹⁴, porozumieniami¹⁵ i instrukcjami metodycznymi¹⁶.

(akta kontroli str. 57, 86, 92, 130, 136, 157, 261, 289-304)

¹¹ Dz. U. poz. 1737.

¹² Ratownictwo: techniczne i drogowo; na wodach; wysokościowe; działania poszukiwawczo-ratownicze.

¹³ Opracowane w lutym 2024 r. i zatwierdzone przez KW PSP w maju 2024 r. Poprzednio obowiązywały regulaminy organizacyjne: dla SGW-N z 2010 r.; dla SGRChem z 2006 r.; dla SGRW z 2003 r., w których również określono zasady alarmowania i dysponowania SGR.

¹⁴ Umowa z 10 kwietnia 1997 r. między Rzeczpospolitą Polską a Republiką Federalną Niemiec o wzajemnej pomocy podczas katastrof i klęsk żywiołowych oraz innych poważnych wypadków (Dz.U. z 1999 r. Nr 22, poz. 201).

¹⁵ Porozumienie z 18 lipca 2002 r. między Ministerstwem Spraw Wewnętrznych i Administracji Rzeczypospolitej Polskiej a Ministerstwem Spraw Wewnętrznych Brandenburgii o wzajemnej pomocy podczas katastrof, klęsk żywiołowych i innych poważnych wypadków (M.P. z 2003 r. Nr 15, poz. 207).

¹⁶ Instrukcja metodyczna udzielania pomocy przez jednostki straży pożarnej w polsko-niemieckim obszarze przygranicznym.

W okresie objętym kontrolą:

- SGR utworzone na obszarze komendy nie uczestniczyły w działaniach ratowniczych na obszarze sąsiedniego państwa;
- specjalistyczne grupy ratownicze państwa sąsiedniego nie prowadziły działań ratowniczych na obszarze komendy.

(akta kontroli str. 288)

1.5. Wśród trudności i ograniczeń dotyczących organizacji i funkcjonowania SGR, komendant wymienił następujące kwestie:

- niewystarczające środki finansowe na: 1) obowiązkowe specjalistyczne szkolenia dla członków SGR jak i kandydatów (koszty tych szkoleń pokrywane są z budżetu komendy)¹⁷; 2) utrzymanie posiadanego sprzętu specjalistycznego oraz koszty związane z przeglądami; 3) zakup nowego sprzętu specjalistycznego, który jest ujęty w minimalnych standardach wyposażenia SGR (działania komendanta celem pozyskania środków finansowych opisano w pkt. 3.3 wystąpienia pokontrolnego);
- szkolenia specjalistyczne dla członków SGR są szkoleniami dodatkowymi. Skierowanie strażaków na takie szkolenia powoduje konieczność zapewnienia minimalnej obsady przez innych strażaków z danej jednostki. Skutkuje to zmianami grafików służby i tym samym ogranicza możliwość skorzystania np. z planowanych urlopów wypoczynkowych - zarówno przez członków SGR jak i pozostałych strażaków na zmianie służbowej¹⁸;
- brak motywacji finansowej dla członków SGR, co z uwagi na wyżej opisane trudności skutkuje mniejszą liczbą chętnych do wstąpienia do SGR;
- brak instruktora ratownictwa wysokościowego na terenie województwa, co utrudnia prowadzenie doskonalenia zawodowego na wymaganym poziomie;
- problem z ćwiczeniami specjalistycznymi z użyciem śmigłowca dla SGRW, co wynika z kilku czynników: 1) brak w PSP śmigłowców do realizacji tego szkolenia; 2) brak na terenie województwa lubuskiego bazy śmigłowcowej innych służb (Policja, Straż Graniczna), z którymi – po podpisaniu stosownych porozumień – można by ewentualnie wspólnie ćwiczyć, lub mieć możliwość skorzystania z ich śmigłowców i pilotów; 3) realizowane w poprzednich latach wspólne ćwiczenia z użyciem śmigłowców Wojska Polskiego zostały zaprzestane po wprowadzeniu w Wojsku Polskim obowiązku posiadania odpowiedniego, dwuetapowego przeszkolenia pozwalającego na wstęp na pokład śmigłowca, które dodatkowo jest ważne tylko przez jeden rok; 4) istnieje możliwość skorzystania z usług śmigłowcowych prowadzonych przez firmy komercyjne, ale koszt tych usług zdecydowanie przekracza możliwości finansowe komend PSP (skutki braku ćwiczeń z użyciem śmigłowca opisano w pkt. 4.2 wystąpienia pokontrolnego);

¹⁷ Przykładowo, koszt szkolenia specjalistycznego z ratownictwa chemicznego i ekologicznego wynosi 2 235 zł; szkolenie specjalistyczne z zakresu przeciwdziałania zagrożeniom chemicznym, biologicznym, radiologicznym, nuklearnym i wybuchowym – 1 250 zł.

¹⁸ Komendant wskazał, że problem ten jest szczególnie istotny w przypadku JRG 1 Zielona Góra, gdzie funkcjonują dwie SGR: wysokościowa i chemiczno-ekologiczna. Realizacja doskonalenia zawodowego w obu tych specjalizacjach oraz w obowiązującym wszystkich strażaków PSP doskonaleniu zawodowym w zakresie podstawowym jest często trudna do wykonania – szczególnie w okresach zwiększonej ilości wyjazdów do zdarzeń.

- wymagania uprawnień cywilnych¹⁹ niezbędnych do włączenia funkcjonariusza do SGRW-N oraz niezbędne szkolenia dla nurków MSW²⁰ generują dodatkowe koszty dla komendy.

(akta kontroli str. 16-20)

Stwierdzone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie nie stwierdzono nieprawidłowości.

OCENA CZĄSTKOWA

Najwyższa Izba Kontroli ocenia pozytywnie działalność kontrolowanej jednostki w zbadanym obszarze.

OBSZAR

2. Stan kadrowy, organizacja szkolenia i kwalifikacje ratowników SGR

Opis stanu
faktycznego

2.1. Liczba strażaków ratowników w poszczególnych SGR, według stanu na 30 czerwca 2024 r., wynosiła: SGRW-N – 26; SGRW – 33; SGRChem – 41²¹.

Liczebność grupy, w przypadku SGRW-N i SGRW spełniała wymogi określone w *Zasadach organizacji poszczególnych SGR*, natomiast w przypadku SGRChem była ona niższa o siedem (powinna wynosić 48).

Komendant wyjaśnił: *Według zasad ratownictwa chemiczno-ekologicznego, gotowość operacyjną dla poziomu A określa się jako zdolność do podjęcia działań przez co najmniej ośmiu ratowników chemicznych. Liczba ratowników chemików na codziennej służbie umożliwiała dotychczas utrzymanie deklarowanego poziomu gotowości. Niemniej jednak KM PSP w Zielonej Górze podejmuje stałe działania celem uzupełnienia liczby ratowników w grupie. Aktualnie trwa nabór to służby – jest to drugi w tym roku (we wrześniu uruchomiony będzie trzeci). W roku 2023 nabory do służby były dwa.*

(akta kontroli str. 74, 108, 147-148, 356, 360, 364, 377-379)

2.2. Ratownicy SGRW i SGRW-N posiadali, według stanu na 30 czerwca 2024 r., kwalifikacje do realizacji działań ratowniczych, wymagane *Zasadami organizacji poszczególnych SGR*.

Natomiast w przypadku SGRChem przeszkolenie ratowników w zakresach wymaganych *Zasadami organizacji ratownictwa chemicznego i ekologicznego w ksrg*, według stanu na 30 czerwca 2024 r., przedstawiało się następująco:

- przeciwdziałanie zagrożeniom chemicznym, biologicznym, radiologicznym, nuklearnym i wybuchowym - 15 na dziewięciu wymaganych;
- reagowanie i ograniczanie skutków zdarzeń radiacyjnych – przeszkolonych dwóch na dziewięciu wymaganych;
- transport towarów niebezpiecznych – przeszkolonych 15 na 18 wymaganych;
- konstrukcja cystern drogowych i kolejowych oraz ich awaryjny rozładunek – żaden ratownik nie posiadał przeszkolenia w ww. zakresie (wymagana liczba przeszkolonych osób: 18).

(akta kontroli str. 356-367)

¹⁹ Przykładowo, cywilny kurs nurkowy - 2 000 zł; patofizjologia nurkowania – 1 050 zł.

²⁰ Kurs młodszego nurka MSW i nurka MSW – po 3 300 zł; nurek kierującymi pracami podwodnymi – 1 500 zł.

²¹ Liczba etatów, odpowiednio: 50, 30, 12.

Komendant, odnośnie do przyczyn braków w wyszkoleniu ratowników SGRChem w poszczególnych zakresach, wyjaśnił:

- reagowanie i ograniczanie skutków zdarzeń radiacyjnych: w *grudniu 2022 r. zgłosiliśmy do KW PSP pilną potrzebę przeszkolenia w 2023 r. 14 osób. KM PSP nie otrzymała ani jednego miejsca. Według mojej wiedzy szkolenia w tym zakresie w Centralnej Szkole PSP nie są realizowane. Prowadziła takie szkolenia KG PSP w porozumieniu w Politechniką Łódzką; Przedłożono kontrolerom dokumenty potwierdzające zgłoszenie przez KM PSP w grudniu 2022 r. zapotrzebowania na przeszkolenie (w trybie pilnym) ratowników w ww. zakresie.*
- transport towarów niebezpiecznych: *na 31 grudnia 2023 r. było w grupie 19 wyszkolonych ratowników. W I półroczu 2024 r. nastąpiły zmiany kadrowe (przesunięcia między jednostkami), co spowodowało, że na 30 czerwca 2024 r. KM wykazała o trzy osoby mniej. Zapotrzebowanie na szkolenia składane są na koniec roku - i takie zapotrzebowanie co do wyszkolenia osób w zakresie transportu towarów niebezpiecznych będzie złożone;*
- konstrukcja cystern drogowych i kolejowych oraz ich awaryjny rozładunek: *obowiązek przeszkolenia w tym zakresie został wprowadzony Zasadami z listopada 2021 r. Aby można było skierować ratowników na szkolenie, KG PSP powinna przygotować i zatwierdzić program, na podstawie której szkolenie to realizowałaby Centralna Szkoła PSP w Częstochowie. Według mojej wiedzy program szkolenia jest na etapie zatwierdzania przez KG PSP.*

(akta kontroli str. 377-379, 381)

2.3. W komendzie analizowano potrzeby szkoleniowe m.in. ratowników SGR i zgłaszano je corocznie do KW PSP. I tak:

- na rok 2023 zgłoszono potrzeby szkoleniowe dla SGR w 15 zakresach (otrzymano przydział na szkolenia i przeszkolono ratowników w sześciu – opis zrealizowanych szkoleń niżej). Nie otrzymano miejsc na szkolenia z zakresu: ratownictwa na wodach szybko płynących; obsługi sonarów do celów poszukiwawczych; transportu towarów niebezpiecznych; ochrony radiologicznej; materiałów wybuchowych; konstrukcji cystern i ich awaryjnego rozładunku oraz na szkolenia dla: stermotorzystów; kandydatów na młodszych ratowników wysokościowych; starszych ratowników śmigłowcowych ksr; starszych ratowników śmigłowcowych ksr – operatorów;
- na rok 2024 zgłoszono potrzeby szkoleniowe w 17 zakresach (do 30 czerwca 2024 r. otrzymano przydział na szkolenia i przeszkolono ratowników w trzech).

(akta kontroli str. 368-370, 382-384)

Realizacja szkoleń przez poszczególne SGR przedstawiała się następująco:

- SGRW: w 2023 r. – jedno szkolenie; w I półroczu 2024 r. – dwa (wszystkie: specjalistyczne szkolenie ratowników wysokościowych ksr – łącznie trzy osoby);
- SGRW-N, odpowiednio: trzy i dwa szkolenia (patofizjologia nurkowania z elementami pierwszej pomocy – dwie osoby; kursy młodszego nurka – trzy osoby; kursy kierującego pracami podwodnymi część teoretyczna – dwie osoby i praktyczna - jedna);
- SGRChem, odpowiednio: dwa i jedno (przeciwdziałanie zagrożeniom chemicznym, biologicznym, radiologicznym, nuklearnym i wybuchowym – pięć osób; ratownictwo chemiczne i ekologiczne – trzy).

(akta kontroli str. 368-370)

Wszystkie SGR posiadały opracowane i zatwierdzone przez KW PSP roczne plany doskonalenia zawodowego, wymagane *Zasadami organizacji doskonalenia zawodowego w Państwowej Straży Pożarnej*²².

(akta kontroli str. 203-207, 220-224, 245-247, 328-340)

Analiza realizacji przez wybrane SGR²³ planu zajęć doskonalenia zawodowego w okresie 2023 – I półrocze 2024 wykazała, że:

- SGRW - zrealizowała wszystkie 24 pozycje zaplanowanych tematów na rok 2023 i wszystkie 12 zaplanowane na I półrocze 2024 r.;
- SGRW-N - spośród 69 pozycji zaplanowanych tematów na rok 2023 zrealizowała 59 (pozostałe 10 planowano do realizacji w ramach obozu, który zastąpiono wspólnym szkoleniem z Wojskiem Polskim); w I półroczu 2024 r. zrealizowano wszystkie 34 pozycje zaplanowane w ramach doskonalenia zawodowego.

(akta kontroli str. 326-327, 332-340, 377-380)

2.4. W okresie 2023 r. – I półrocze 2024 r. SGR wzięły udział łącznie w 16 zaplanowanych ćwiczeniach ratowniczych, z czego 10 zorganizowała KM PSP oraz po dwa: KW PSP; Ośrodek Szkolenia Poligonowego Wojsk Lądowych w Wędrzynie oraz Komenda Powiatowa PSP w Nowej Soli²⁴.

Liczba tych ćwiczeń dla poszczególnych SGR przedstawiała się następująco: SGRW: 2023 r. – cztery; I półrocze 2024 r. – jedno; SGRChem, odpowiednio: trzy i jedno; SGRW-N, odpowiednio: cztery i dwa.

(akta kontroli str. 371-373)

Ponadto, wszystkie SGR prowadziły dodatkowe ćwiczenia w ramach tzw. bieżącego doskonalenia zawodowego. Ich łączna liczba w okresie 2023 r. – I półrocze 2024 r. wyniosła 274, z czego SGRW-N – 196, a SGRW i SGRChem po 39.

(akta kontroli str. 322)

Na podstawie ośmiu losowo wybranych ćwiczeń²⁵ stwierdzono, że:

- z każdego ćwiczenia objętego badaniem SGRW i SGRChem sporządzono dokumentację obejmującą: miejsce ćwiczeń; temat; cele szczegółowe; opis zdarzenia; założenie do ćwiczeń; planowane siły i środki; istotne uwagi dotyczące prowadzenia ćwiczeń²⁶; sposoby i środki pozoracji; termin ćwiczeń; szkic sytuacyjny terenu; wykaz osób funkcyjnych; uwagi i wnioski z realizacji celów oraz uwagi i wnioski dotyczące możliwości i warunków prowadzenia działań ratowniczych (ocena przygotowania miejsca/obiektu na wypadek pożaru lub miejscowego zagrożenia). W żadnym przypadku po przeprowadzonych ćwiczeniach nie sformułowano uwag ani wniosków, które wymagałyby podjęcia dodatkowych działań;
- dokumentacja ćwiczeń SGRW-N zawierała rozkaz komendanta w sprawie organizacji i przeprowadzenia obozu szkoleniowego²⁷ oraz wnioski z przeprowadzonych ćwiczeń (dotyczyły one m.in. konieczności kontynuacji

²² Zatwierdzone przez KG PSP w grudniu 2016 r.

²³ Analizą objęto realizację planów doskonalenia zawodowego SGR wytypowanych do oględzin, tj. SGRW i SGRW-N.

²⁴ Szkolenia dla SGRW-N, która została utworzona na bazie dwóch komend: KM PSP i Komendy Powiatowej PSP w Nowej Soli.

²⁵ Cztery z zakresu ratownictwa wysokościowego i po dwie z zakresu wodno-nurkowego i chemiczno-ekologicznego.

²⁶ Przykładowo: warunki terenowe, występujące zagrożenia technologiczne.

²⁷ Wyznaczający: termin i miejsce obozu; osoby do udziału w obozie; sprzęt silnikowy na potrzeby szkolenia; ramowy rozkład dnia; plan doskonalenia zawodowego (zagadnienia, liczba godzin, wyznaczenie prowadzącego).

doskonalenia trymu celem zmniejszenia zmęczenia płetwonurków podczas wykonywania prac; kontynuowania doskonalenia w zakresie napływania łodzią na przyczepę oraz postępowania z zaworem upustowym w suchym skafandrze).

(akta kontroli str. 269)

Z ćwiczeń ratowniczych przeprowadzonych w roku 2023 (w tym przeprowadzonych z udziałem SGR) sporządzono roczną analizę, stosownie do wymogu określonego w § 42 pkt 3, § 43 i § 44 rozporządzenia w sprawie ksrg. W analizie tej nie sformułowano uwag ani wniosków, które wymagałyby podjęcia dodatkowych działań dotyczących SGR.

(dowód: akta kontroli str. 270-287)

Stwierdzone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie nie stwierdzono nieprawidłowości.

OCENA CZĄSTKOWA

Najwyższa Izba Kontroli ocenia pozytywnie działalność kontrolowanej jednostki w zbadanym obszarze.

OBSZAR

3. Wyposażenie SGR i strażaków ratowników

Opis stanu
faktycznego

3.1. Komendant, stosownie do § 4 rozporządzenia Ministra Spraw Wewnętrznych z dnia 21 listopada 2014 r. w sprawie szczegółowych zasad wyposażenia jednostek organizacyjnych państwowej straży pożarnej²⁸ (dalej: *rozporządzenie w sprawie wyposażenia*), ustalił a następnie uzgodnił z KW PSP, zestawienie należnych pojazdów, sprzętu i środków technicznych na obszarze działania komendy wraz z ich rozmieszczeniem (dalej: *tabela wyposażenia*).

Tabelę wyposażenia opracowano w styczniu 2024 r., z zachowaniem terminu²⁹ określonego w § 4 rozporządzenia w sprawie wyposażenia oraz zgodnie ze wzorem wymaganym przez KW PSP.

(akta kontroli str. 262-268)

Komendant nie ustalał wyposażenia należnego SRG w ilościach wyższych niż minimalne wyposażenie określone w *Zasadach organizacji poszczególnych SGR*.

(akta kontroli str. 341-355)

3.2. Stan wyposażenia i ukompletowania SGR³⁰, pod kątem spełnienia normatywów określonych w załączniku nr 4 do rozporządzenia w sprawie wyposażenia oraz w *Zasadach dla poszczególnych SGR*, przeanalizowano na podstawie dwóch grup, tj. SGRW i SGRW-N.

3.2.1. Na stanie SGRW były dwa samochody³¹ ratownictwa wysokościowego, co spełniało wymóg określony w załączniku nr 4 do rozporządzenia w sprawie wyposażenia.

W zakresie wyposażenia określonego *Zasadami organizacji ratownictwa wysokościowego w ksrg*, dotyczącego:

- indywidualnego ratowników wysokościowych – stwierdzono, że na 24 pozycje składające się na indywidualne wyposażenie ratownika, w trzech wystąpiły braki (rękawice zimowe; torba na wyposażenie osobiste; taśma lub pętla do

²⁸ Dz. U. poz. 1793, ze zm.

²⁹ Nie rzadziej niż raz na pięć lat (poprzednia tabela wyposażenia z roku 2021).

³⁰ Na dzień 30 czerwca 2024 r.

³¹ SGRW posiada jeden samochód lekki i jeden średni.

podtrzymania piersiowego przyrządu zaciskowego³²), a w 13 niedobory (największe: 81 spośród 231 wymaganych karabinków z zabezpieczeniem oraz 56 spośród 66 wymaganych karabinków bez zabezpieczenia);

- sprzętu i środków technicznych - na 60 pozycji w pięciu wystąpiły braki (np. liny statyczne kevlarowe; śpiwór do ochrony cieplnej uszkodzowanego³³) i w pięciu niedobory (np. posiadano sześć z 15 wymaganych pętli z taśmy o długości ok. 150 cm);
- sprzętu i środków technicznych zintegrowanych funkcjonalnie na potrzeby ratownictwa z użyciem śmigłowca - SGRW posiadała pełne wymagane wyposażenie.

(akta kontroli str. 341-345)

Odnośnie do braków w wyposażeniu, komendant wyjaśnił: *Braki sprzętowe nie wpływają na poziom gotowości grupy, bowiem jest on zastępowany innymi urządzeniami specjalistycznymi. Również braki dotyczące uzbrojenia osobistego lub środków ochrony osobistej zastępowane są przez pozostałe umundurowanie bojowe, spełniające wymogi bezpieczeństwa. Część sprzętu może być używana przez kilka osób, a jego liczba znajdująca się na pojazdach ratowniczych zawsze odpowiada liczbie osób biorących udział w działaniu (wynikającej z gotowości grupy). Wykazane braki lub niedobory w wyposażeniu nie powodowały obniżenia gotowości poszczególnych specjalistycznych grup ratowniczych ani nie utrudniały prowadzenia działań ratowniczych.*

(akta kontroli str. 386)

Oględziny³⁴:

- wyposażenia SGRW w pojazdy i sprzęt specjalistyczny, przeprowadzone na próbie 22 pozycji, potwierdziły posiadanie przez grupę: dwóch, sprawnych samochodów ratownictwa wysokościowego (lekki i średni); przyrządów do zjazdu; uprząży; lonż; szelek bezpieczeństwa; radiotelefonów nasobnych; kasków ochronnych; drzewołazów; wciągarki ręcznej do liny; trójnogu ratowniczego; noszy (również do ewakuacji w ciasnych przestrzeniach); oświetlenia przenośnego; piły spalinowej; szlifierki kątovej; zestawu ratownictwa medycznego; aparatów powietrznych; tyczki teleskopowej; haku mocującego do tyczki i agregatu prądotwórczego. Samochody i pozostałe wyposażenie podlegające okresowym badaniom technicznym bądź atestacji posiadały ważne badania (atesty);
- warunków socjalno-bytowych wykazały, że ratownicy SGRW mieli do dyspozycji zarówno pomieszczenia socjalne³⁵, jak i do doskonalenia zawodowego³⁶;
- dokumentacji grupy, jako pododdziału centralnego odvodu operacyjnego – potwierdziły prowadzenie wymaganej dokumentacji.

Stwierdzono ponadto, że:

- skład SGRW był zgodny z rozkazem dziennym oraz zapewniał gotowość operacyjną na poziomie AB - zgłoszonym do SK;
- wszyscy ratownicy pełniący służbę posiadali wymagane kwalifikacje.

(akta kontroli str. 501-518)

3.2.2. SGRW-N została wyposażona w:

³² Zamiennie do wskazanego w normatywie stosowano uprząże ze zintegrowanym piersiowym przyrządem zaciskowym.

³³ Zamiennie do wskazanego w normatywie stosowano liny kevlarowe na bębnach oraz nosze próżniowe.

³⁴ Przeprowadzone 6 sierpnia 2024 r.

³⁵ M.in.: zaplecze kuchenne, stołówkę, pokoje sypialne, sanitariaty.

³⁶ M.in. salę szkoleniową i siłownię.

- jeden lekki samochód ratownictwa wodnego wymagany załącznikiem nr 4 do rozporządzenia w sprawie wyposażenia oraz dodatkowo jeden samochód średni;
- wyposażenie³⁷ określone *Zasadami organizacji ratownictwa wodnego w ksrg*, tj. wyposażenie: indywidualne ratowników nurków; w sprzęt i środki techniczne zintegrowane funkcjonalnie na potrzeby ratownictwa wodnego oraz w narzędzia i sprzęt do wykonywania prac podwodnych (w liczbie przewyższającej minimalne wymogi);
- sonar ręczny oraz dwa drony podwodne (niewymagane normatywnie).

(akta kontroli str. 353-355)

Oględziny³⁸:

- wyposażenia SGRW-N, przeprowadzone na próbie 16 pozycji, potwierdziły posiadanie przez grupę: sprawnego, średniego samochodu ratownictwa wodnego; łodzi śrubowej; przyczepy podłodziowej; masek; automatów nurkowych; sprzętu zasilania nurka w czynnik oddechowy; systemu łączności podwodnej; pilarki spalinowej; boi i sprzętu do oznakowania terenu działań ratowniczych; szperacza poszukiwawczego; echosondy; przenośnego systemu oświetlenia; przenośnego odbiornika GPS; balonów wypornościowych; radiotelefonów nasobnych oraz zestawu sprzętu medycznego.
Samochód i pozostałe wyposażenie podlegające okresowym badaniom technicznym bądź atestacji posiadały ważne badania (atesty);
- warunków socjalno-bytowych wykazały, że ratownicy SGRW-N mieli do dyspozycji zarówno pomieszczenia socjalne³⁹, jak i do doskonalenia zawodowego⁴⁰;
- dokumentacji grupy, jako pododdziału centralnego odwołu operacyjnego – potwierdziły posiadanie wymaganej dokumentacji.

Stwierdzono ponadto, że:

- skład SGRW-N był zgodny z rozkazem dziennym oraz zapewniał pełną gotowość operacyjną (A) - zgłoszoną do SK;
- wszyscy ratownicy pełniący służbę posiadali wymagane kwalifikacje.

(akta kontroli str. 472-500)

3.3. Komendant podejmował działania celem pozyskania środków pozabudżetowych na zapewnienie należytej gotowości operacyjnej SGR, zarówno od jednostek samorządu terytorialnego, teren których stanowi obszar chroniony przez KM PSP, jak i od innych podmiotów (w tym prywatnych).

W roku 2023 komenda otrzymała w formie darowizn łącznie 160,0 tys. zł, które przeznaczono na współfinansowanie zakupu spektrometru RAMANA⁴¹.

W roku 2024 (do 31 lipca) pozyskano łącznie 119,0 tys. zł (planowane przeznaczenie: utworzenie powiatowego punktu dezynfekcji, konserwacji i serwisu sprzętu ratownictwa chemiczno-ekologicznego).

(akta kontroli str. 382-385)

³⁷ Jedyne niedobór dotyczył 100 m lin pływających. Zgodnie z normatywnym wyposażenie powinno obejmować liny pływające o wytrzymałości minimum 200 kg, o różnych średnicach (od 6 do 12 mm), o łącznej długości 600 m. SGRW-N posiadała liny o łącznej długości 500 m.

³⁸ Przeprowadzone 17 lipca 2024 r.

³⁹ M.in.: zaplecze kuchenne, stołówkę, pokoje sypialne, sanitariaty, pralnię, suszarnię.

⁴⁰ M.in. salę szkoleniową, siłownię z sauną.

⁴¹ Urządzenie dla SGRChem (umożliwiające identyfikację substancji niebezpiecznych).

W latach 2023 – 2024 (do 29 lipca) pozyskano następujący sprzęt dla SGR:

- łódź z wyposażeniem, silnikiem i przyczepą dla SGRW-N - wydatki na zakup łodzi (375,0 tys. zł) pokryto z rezerwy celowej budżetu państwa;
- spektrometr RAMANA - wydatki (319,8 tys. zł) pokryto ze środków Wojewódzkiego Funduszu Ochrony Środowiska w Zielonej Górze (159,9 tys. zł) oraz z Funduszu Wsparcia PSP (159,9 tys. zł), na który przekazywane są środki w formie darowizn.

Obydwa zakupy zrealizowano w roku 2023.

(akta kontroli str. 385)

3.4. Kwestie zabezpieczenia logistycznego i kwatermistrzowskiego uregulowano w rozkazie nr 4/2023 LKW PSP, zgodnie z którym:

- za zabezpieczenie logistyczne i kwatermistrzowskie odpowiada zastępca dowódcy batalionu⁴²;
- na potrzeby długotrwałych akcji ratowniczo – gaśniczych oraz ćwiczeń oddziałów i pododdziałów batalionu należy utworzyć specjalne zapasy żywności. Komendanci miejscy zakupują specjalne zapasy żywności ze środków komendy dla sił i środków własnych tworzących batalion (w ilości zapewniającej prowadzenie działań przez 36 godzin) oraz zapewniają techniczne warunki magazynowania zapasów, ewidencję zużycia, dozór terminów przydatności do spożycia oraz uwzględniają w planach ćwiczeń terenowych wykorzystanie racji żywnościowych tak, aby zostały zużyte w okresie ich przydatności do spożycia;
- podczas każdorazowego dysponowania sił i środków COO zostanie do niego przydzielony oficer łącznikowy⁴³, który ma stawić się w wyznaczonym punkcie koncentracji z własnym pojazdem i kartą do bezgotówkowych transakcji zakupu paliwa na wyznaczonych stacjach paliwowych.

(akta kontroli str. 36-42)

W KM PSP, zgodnie z rozkazem nr 4/2023 LKW PSP, zapewniono techniczne warunki magazynowania zapasów żywności oraz prowadzono ewidencję ich zużycia.

(akta kontroli str. 387-391, 472-500)

Stwierzone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie nie stwierdzono nieprawidłowości.

OCENA CZĄSTKOWA

Najwyższa Izba Kontroli ocenia pozytywnie działalność kontrolowanej jednostki w zbadanym obszarze.

OBSZAR

4. Utrzymywanie przez SGR nominalnej gotowości operacyjnej

Opis stanu
faktycznego

4.1. W komendzie monitorowano gotowość operacyjną SGR na bieżąco.

Stosowano praktykę⁴⁴ polegającą na codziennym meldowaniu (drogą mailową) przez dyżurnego SK KM PSP⁴⁵ do SK KW PSP poziomu gotowości operacyjnej. W przypadku odstępstwa od nominalnej gotowości operacyjnej zgłaszano do KW PSP również przyczynę tego stanu.

(akta kontroli str. 305)

⁴² Zastępca Lubuskiego Komendanta Wojewódzkiego PSP, nadzorujący wydział kwatermistrzowsko-techniczny.

⁴³ Funkcjonariusz z KW PSP.

⁴⁴ Brak było pisemnych procedur określających sposób monitorowania gotowości operacyjnej SGR.

⁴⁵ Na podstawie informacji otrzymanych z JRG, w których znajdują się poszczególne SGR.

4.2. Utrzymanie poziomu gotowości operacyjnej przez SGR, w okresie 2023 – I półrocze 2024 r., przeanalizowano na podstawie łącznie 270 służb (pięć pierwszych służb⁴⁶ w każdym miesiącu, tj. po 90 służb każdej SGR). Stwierdzono, że:

- SGRW-N w 89 przypadkach zapewniła pełną gotowość operacyjną. Brak gotowości w jednym przypadku wynikał z niepełnej obsady służby⁴⁷;
- SGRChem we wszystkich przypadkach zapewniła pełną gotowość operacyjną;
- SGRW w 48 przypadkach zapewniała pełną gotowość operacyjną, a w pozostałych 42 nie zapewniono gotowości S, z czego 30 przypadków wystąpiło w I półroczu 2024 r. i dotyczyło wszystkich przeanalizowanych służb w tym okresie. Przyczynami niezapewnienia gotowości S były:
 - w 2023 r. - brak na zmianie odpowiedniej liczby ratowników śmigłowcowych ksrq i/lub ratownika śmigłowcowego ksrq – operatora. Zgodnie z *Zasadami organizacji ratownictwa wysokościowego w krajowym systemie ratowniczo-gaśniczym*, zapewnienie gotowości operacyjnej poziomu AS wymaga zapewnienia służby przez co najmniej dwóch ratowników wysokościowych ksrq oraz jednego ratownika śmigłowcowego ksrq - operatora, a gotowość BS, dodatkowo: dwóch ratowników śmigłowcowych ksrq;
 - w I półroczu 2024 r. – upływanie z dniem 31 grudnia 2023 r. dwuletniego okresu uprawniającego do utrzymania gotowości bojowej S (prowadzenie działań z użyciem śmigłowca) w przypadku ośmiu z dziewięciu ratowników śmigłowcowych ksrq i w przypadku ośmiu z dziewięciu ratowników śmigłowcowych ksrq – operatorów. Zgodnie z ww. *Zasadami (...)*, ratownik śmigłowcowy ksrq w celu utrzymania odpowiedniej gotowości bojowej (S) powinien w ciągu dwóch lat odbyć minimum cztery godziny ćwiczeń lub działań w locie z użyciem śmigłowca, w tym dla utrzymania kwalifikacji operatora minimum dwie godziny jako operator. Stan liczbowy ratowników utrzymujących gotowość bojową S (jeden ratownik śmigłowcowy ksrq i jeden ratownik śmigłowcowy ksrq – operator⁴⁸) uniemożliwiał utrzymanie gotowości na poziomie określonym rozkazem nr 4 KG PSP (ABS).

(akta kontroli str. 149, 163-165, 309, 319-321)

Pismem z 12 stycznia 2022 r.⁴⁹, KW PSP poinformowała m.in. komendę, iż do 31 grudnia 2023 r. wszyscy ratownicy śmigłowcowi ksrq oraz ratownicy śmigłowcowi ksrq – operatorzy zobowiązani są do zrealizowania ćwiczeń lub działań w locie z użyciem śmigłowca, wymaganych ww. *Zasadami*. Wskazano również, że Biuro Planowania Operacyjnego KG PSP zorganizowało szereg spotkań z przedstawicielami służb i podmiotów, które są w posiadaniu statków powietrznych celem ich wykorzystania przez ratowników z SGRW podczas ćwiczeń oraz działań ratowniczych w latach kolejnych. Zostało skierowane pismo do Dyrektora Głównego Sztabu Komendy Głównej Policji o uwzględnienie w 2022 roku 36 godzin nalotu co pozwoli na realizację przynajmniej trzech cykli szkoleniowych skierowanych do ratowników z SGRW. Obecnie prowadzone są również prace związane z aktualizacją porozumienia pomiędzy Komendantem Głównym PSP a Komendantem

⁴⁶ W przypadku SGRW-N analizą utrzymania gotowości operacyjnej objęto służby pełnione przez nurków z JRG KM PSP, tj. I zmianę oraz II zmianę w miesiącach parzystych (kwiecień, czerwiec, sierpień, październik i grudzień). Na zmianie II w miesiącach nieparzystych oraz na zmianie III służbę pełnili nurkowie z JRG Komendy Powiatowej w Nowej Soli.

⁴⁷ Na służbie: jeden nurek (wymaganych: dwóch).

⁴⁸ Możliwość prowadzenia działań ze śmigłowcem do 1 lutego 2025 r. – ratownik śmigłowcowy i do 1 października 2024 r. – ratownik śmigłowcowy - operator.

⁴⁹ Znak: WR.5571.1.2022.PP, przekazane do KM PSP w ślad za pismem KG PSP z 31 grudnia 2021 r., znak: BPO-I-0754/10-2/21.

Głównym Straży Granicznej oraz Komendantem Głównym PSP a Dowódcą Operacyjnym Rodzajów Sił Zbrojnych, które mają na celu udostępnienie śmigłowców do przypisanych PSP ustawowo działań.

(akta kontroli str. 310-313)

Komendant odnośnie do podjętych działań celem zapewnienia gotowości S przez SGRW wyjaśnił: *Uzyskanie uprawnień do prowadzenia działań ratowniczych z użyciem śmigłowca wymaga nawiązania współpracy ze służbami, które śmigłowiec posiadają. Do czasów pandemii zadania szkoleniowe w zakresie działań z udziałem śmigłowca realizowaliśmy z 1 Grupą Poszukiwawczo - Ratowniczą w Świdwinie (odział sił powietrznych Wojska Polskiego), na podstawie porozumienia podpisanego przez KW PSP. Niestety współpraca od czasów wprowadzenia nowej instrukcji wejścia na pokład śmigłowca w Wojsku Polskim (wymaga od ratowników PSP dodatkowego szkolenia wojskowego, mimo, że de facto zakres wymaganego przez Wojsko szkolenia powieli szkolenie realizowane w PSP) i nowych zadań realizowanych przez Grupą Poszukiwawczo- Ratowniczą mocno osłabła. W roku 2022 jedna osoba z KM PSP została przeszkolona (otrzymano jedno miejsce), w roku 2023 została przeszkolona kolejna jedna osoba (otrzymaliśmy trzy miejsca i skierowanych zostało trzech ratowników – dwie osoby nie zdały egzaminu). W miarę otrzymania kolejnych miejsc na ćwiczenia i kursy KM PSP będzie kierowała na nie ratowników.*

(akta kontroli str. 377)

Możliwość prowadzenia działań ze śmigłowcem przez dwie osoby przeszkolone w roku 2022 i w roku 2023 (wskazane przez komendanta w wyżej przytoczonych wyjaśnieniach) upływie odpowiednio: 1 października 2024 r. (ratownik śmigłowcowy – operator) oraz 1 lutego 2025 r. (ratownik śmigłowcowy).

(akta kontroli str. 309)

4.3. W okresie 2023 r. – I półrocze 2024 r. SGR uczestniczyły w łącznie 31 działaniach ratowniczych, z czego: SGRChem w 22⁵⁰ (71% łącznej liczby działań wszystkich SGR); SGRW-N w ośmiu⁵¹; SGRW w jednym.

(akta kontroli str. 374-376)

Stwierdzone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie nie stwierdzono nieprawidłowości.

OCENA CZĄSTKOWA

Najwyższa Izba Kontroli ocenia pozytywnie działalność kontrolowanej jednostki w zbadanym obszarze.

OBSZAR

5. Sprawowanie przez komendanta miejskiego PSP nadzoru nad przygotowaniem i funkcjonowaniem SGR na terenie powiatu

Opis stanu
faktycznego

5.1. Zgodnie z zarządzeniem nr 10 Komendanta Głównego PSP z dnia 28 grudnia 2017 r. w sprawie sposobu przeprowadzania inspekcji gotowości operacyjnej podmiotów ksrg, komendant powiatowy/miejski zarządza inspekcje wyłącznie dla ochotniczych straży pożarnych na obszarze powiatu. Dla wszystkich podmiotów ksrg na obszarze województwa inspekcję zarządza komendant wojewódzki PSP.

⁵⁰ W roku 2023 – 14, w roku 2024 – osiem.

⁵¹ Wyłącznie w roku 2023 (w tym jedno poza obszarem działania SGRW-N).

(akta kontroli str. 314-316)

W okresie objętym kontrolą KW PSP przeprowadziła cztery inspekcje gotowości operacyjnej SGR (po dwie w SGRChem i w SGRW-N).

Każdorazowo sprawdzeniu poddano: czas dojazdu sił i środków do rejonu koncentracji; gotowość ratowników do prowadzenia działań ratowniczych; dokumentację operacyjną; stan samochodów i sprzętu; praktyczne umiejętności rozwinięcia sił (poprzez przeprowadzenie ćwiczenia) oraz zgłoszenie do SK KW PSP gotowości inspekcjonowanej SGR. W żadnym przypadku KW PSP nie sformułowała uwag, zastrzeżeń ani wniosków inspekcjonowanych SGR.

(akta kontroli str. 318)

5.2. W okresie objętym kontrolą:

- na obszarze działania KM PSP wystąpiło jedno zdarzenie obligujące do sporządzenia analizy działania ratowniczego⁵². Polegało ono na bardzo dużym pożarze hali magazynowej z odpadami chemicznymi. W działaniach ratowniczych uczestniczyły siły i środki z terenu województwa i kraju (w tym specjalistyczne grupy ratownictwa chemiczno-ekologicznego). Wymaganą analizę sporządziła KW PSP;
- w KM PSP sporządzono sześć analiz z działań w zdarzeniach innych⁵³ niż wymienione w § 44 ust. 3 rozporządzenia w sprawie ksrsg. W żadnym z tych działań nie uczestniczyły SGR.

(akta kontroli str. 306)

Stwierdzone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie nie stwierdzono nieprawidłowości.

OCENA CZĄSTKOWA

Najwyższa Izba Kontroli ocenia pozytywnie działalność kontrolowanej jednostki w zbadanym obszarze.

IV. Uwagi i wnioski

W związku z niestwierdzeniem nieprawidłowości, Najwyższa Izba Kontroli nie formułuje uwag ani wniosków.

V. Pozostałe informacje i pouczenia

Wystąpienie pokontrolne zostało sporządzone w dwóch egzemplarzach; jeden dla kierownika jednostki kontrolowanej, drugi do akt kontroli.

Prawo zgłoszenia
zastrzeżeń

Zgodnie z art. 54 ustawy o NIK kierownikowi jednostki kontrolowanej przysługuje prawo zgłoszenia na piśmie umotywowanych zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, w terminie 21 dni od dnia jego przekazania. Zastrzeżenia zgłasza się do dyrektora Delegatury NIK w Zielonej Górze. Prawo zgłaszania zastrzeżeń, zgodnie

⁵² Zgodnie z § 44 ust. 3 rozporządzenia w sprawie ksrsg, analizę działania ratowniczego sporządza się dla zdarzenia: 1) śmiertelnego, ciężkiego lub zbiorowego wypadku w związku z udziałem w działaniach ratowniczych; 2) o charakterze masowym; 3) podczas którego działania realizowały siły i środki odwodu operacyjnego na obszarze województwa lub centralnego odwodu operacyjnego lub korzystano z wiedzy ekspertów do spraw prognozowania zagrożeń lub specjalistów do spraw ratownictwa; 4) dysponowania w bezpośrednich działaniach ratowniczych sił i środków z państw sąsiednich albo konieczności uruchamiania procedur informowania i ostrzegania podczas wystąpienia zagrożeń transgranicznych; 5) wystąpienia poważnej awarii w rozumieniu przepisów prawa ochrony środowiska.

⁵³ Zgodnie z § 44 ust. 4 rozporządzenia w sprawie ksrsg, podmioty ksrsg mogą przygotować również analizę działania ratowniczego zdarzenia innego niż zdarzenia wymienione w ust. 3.

z art. 61b ust. 2 ustawy o NIK, nie przysługuje do wystąpienia pokontrolnego zmienionego zgodnie z treścią uchwały w sprawie zastrzeżeń.

Zielona Góra, dnia 12 sierpnia 2024 r.

kontrolerzy

Anna Nowakowska
doradca ekonomiczny

/podpisano elektronicznie/

Krzysztof Jodko
główny specjalista k.p.

/podpisano elektronicznie/

Najwyższa Izba Kontroli
Delegatura w Zielonej Górze

p.o. wicedyrektor

Mariusz Kniat

/podpisano elektronicznie/